

ההסלמה במפרץ: טהרן עוזרת לטראמפ להבין עם מי יש לו עסק

written by מאיר בן שבת | 16.07.2026

על רקע איומיו של הנשיא טראמפ להרחיב את התקיפות ולפגוע בתשתיות חיוניות באיראן, דובר הכוחות המזוינים של הרפובליקה האסלאמית באיראן הזהיר כי התגובה תהיה תקיפה מוחצת של תשתיות באזור והרחבת זירות הלחימה. "התקיפות יהיו עזות, רחבות והרסניות יותר מאי פעם. להבות האש יקיפו את כל המדינות באזור", הוא הבטיח. הדובר לא נקב בסוג התשתיות ובשמות המדינות שיותקפו, אבל לא קשה לנחש את כוונותיו.

טראמפ עדיין מעוניין בפתרון מדיני. הוא אומר זאת בקולו. "אנחנו נשמיד את כל תחנות הכוח ואת כל הגשרים שלהם, אלא אם הם ישבו ליד השולחן וינהלו משא ומתן". אך החודש שחלף מאז החתימה על מזכר ההבנות סייע להתפכחותו מהאופטימיות שהוגיו ניסו לפזר סביבו. טראמפ אומנם נקב בלוחות זמנים לתקיפת הגשרים ותחנות הכוח באיראן, אך אין צורך להפעיל את הסטופר או לעצור את הנשימה. שרון הזמנים בנושאים אלה, כבר למדנו, גמיש למדי. תפקידו העיקרי הוא לדרבן את המתווכים.

ואכן, משרד החוץ הפקיסטני מיהר לקרוא לצדדים לשוב לשולחן הדיונים, והודיע כי הוא פועל יחד עם שותפים אזוריים להפחתת ההסלמה. שחרורה של האזרחית האמריקנית דנה קררי מאיראן, לצד תגובתו החיובית של טראמפ למחווה זו, נתנו לפקיסטנים זריקת עידוד בניסיונותיהם לחדש את השיחות בדרג הטכני באסלאמאבאד.

על רקע זה, בכירים איראנים שבו והבהירו כי עמדתם בסוגיית מצרי הורמוז לא עומדת לדיון. "מצרי הורמוז שייכים לאיראן מסיבות היסטוריות וגיאוגרפיות. נתיב המים הזה לעולם לא יחזור למה שהיה לפני המלחמה", הבהיר עלי אכבר ולאיטי, יועצו הבכיר של המנהיג העליון. מסרים דומים העבירו במקביל שלל דוברים אחרים.

בטהרן כמו בווינגטון, לא מעוניינים בהסלמת המלחמה. הם מותחים את החבל בתקווה שלא ייקרע. תג המחיר שאיראן הציבה על תקיפת תשתיות האנרגיה שלה אמור להוסיף למשקלה הכבד ממילא של החלטה כזו.

אולם גישתם הנוקשה לא מותירה לטראמפ ברירה מלבד שבירת ההתנגדות האיראנית בסוגיית מצרי הורמוז. פתיחת המצרים הייתה הרווח העיקרי, אם לא היחיד, שקיבל הנשיא ממזכר ההבנות. הוא יודע שכניעה לתכתיב האיראני לא תסיים את המשבר ורק תגביר את תאבוננו של המשטר הקיצוני. אם כך הדברים סביב מזכר ההבנות הזמני, אפשר רק לדמיין איך ייראה המשא ומתן על סוגיות הגרעין המורכבות.

האפשרות שטראמפ יבחר להרחיב את הלחימה ולתקוף תחנות כוח, גשרים, מתקני אנרגיה

ותשתיות אזרחיות חיוניות באיראן מסמנת נקודת מפנה מכרעת במלחמה. משמעותו של מהלך כזה היא מעבר מתקיפת מטרות צבאיות ושלטוניות לפגיעה ישירה ביציבות המדינה ובמרקם החיים האזרחי שלה. הנזק שתקיפה כזו תגרום יערער את עמידות השלטון.

במישור האזורי, מהלך כזה יוביל לתגובת שרשרת ולמלחמת תשתיות. ברמה העולמית, היא תחמיר משמעותית את המשבר הכלכלי והאנרגטי הבינלאומי. בכל הקשור בישראל, בכירים איראנים כבר איימו כי אם הצבא האמריקני יתקוף תשתיות בארצם, גם ישראל תיכנס למשוואת התגובה. לנוכח כל ההשלכות הללו, האיראנים כנראה לא נותנים סיכויים גבוהים לתרחיש תקיפת התשתיות.

דרך פעולה נוספת בסל האפשרויות של טראמפ היא הפעלת לחץ משולב מתמשך [2] כלכלי וצבאי [2] בעוצמה קבועה או מסלימה, אך בגבולות ברורים ולאורך זמן. חסרונה של חלופה זו נעוץ בזמן הממושך יחסית שנדרש עד להשגת תוצאות, וכן בסיכונים לאובדן שליטה כתוצאה מהתנגשויות נקודתיות. קשה לדעת אם בדרך זו טראמפ יצליח לכופף את ידי המשטר בטהרן עוד לפני בחירות האמצע, אך ברור כי פעולה בדרך זו תסייע להחליש את המשטר ולחדש את המוטיבציות הכלכליות למחאה הפנימית נגדו.

הדילמה המיידית של הדרג המדיני בישראל נוגעת דווקא לזירת לבנון: איך להמשיך את פעילותנו בה מבלי לחדש את הזיקה בינה לבין ההתפתחויות עם איראן, ובלי שהקולר על קריסת מזכר ההבנות ייתלה בצווארה של ישראל. הנחת העבודה שצריכה להדריך את כל הגורמים בישראל היא שבמוקדם או במאוחר היא תצורף למערכה או [2] בין ישירות עם איראן, בין על ידי גרורותיה כגון חיזבאללה בלבנון או החות'ים. נכון לנצל את הזמן כדי לחזק את הברגים ולשפר את המוכנות בהגנה וגם בהתקפה.

חיסול טראמפ: איראן לא מורתעת

"אם הם יעשו משהו, השארתי פקודות להפציץ אותם ברמות שלא ראו מעולם", אמר הנשיא טראמפ בשבוע שעבר בתגובה לקריאות לחסלו. לא הייתה זו הפעם הראשונה שבה הזהיר כך את איראן. בפברואר 2025, בעת שחתם על צו נשיאותי לקראת הפעלת לחץ מרבי על המשטר, הוא הזהיר כי במקרה של התנקשות "הם יימחקו, לא יישאר כלום".

מטרת הדברים ברורה: להרתיע את איראן מפני צעד כזה. ההנחה היא כי מי שאמור לקבל את ההחלטה על התנקשות בטרמפ יראה מול עיניו את המחיר, ויחשוב פעמיים אם להיכנס להרפתקה כזו. גישה זו מניחה שהיריב האיראני חושב באופן רציונלי, ושדרך המחשבה שלו דומה לזו שבה אנו מקבלים את החלטותינו. אולם כלל לא בטוח שכך הם פני הדברים.

מסמך שלל שנתפס על ידי צה"ל בעזה במהלך מלחמת חרבות ברזל, ונכתב באוגוסט 2022 על ידי יחיא סינוואר, חושף את הערכותיו באשר לתגובת ישראל לטבח המפלצתי שהגה. לפי חוקרי מכון עמית למחקר טרור ומודיעין שניתחו את המסמך, סינוואר העריך שישראל תגיב בעוצמה, ואף לא פסל את האפשרות שייעשה שימוש בנשק גרעיני. זה לא מנע ממנו לדבוק בתוכניתו [2] שהוא ראה בה מערכה "לחיים או למוות", גם במחיר השמדתה של רצועת עזה.

האם כך רואה ההנהגה בטהרן גם את משימת הנקמה? שאלה זו תהיה רלוונטית רק כאשר

תהיה לאיראן תוכנית מעשית לכך. רק אז היא תתלבט בשאלת הכדאיות. קשה לדעת מה תהיה החלטתה, אך ראוי להניח שלפחות אצל חלק מאנשיה צורת החשיבה בעניין הזה תהיה דומה לזו של חמאס.

מה הלקח והמשמעות? מול אויבים כאלה אין לסמוך על ההרתעה. רק מניעה ושלילת יכולות יספקו ביטחון. זה נכון ביחס לאיומי ההתנקשות בנשיא טראמפ ובראש הממשלה בנימין נתניהו, וזה נכון גם באשר להשארת יכולות צבאיות אסטרטגיות בידי משטרים כאלה.

"הם אנשים חולים בראש", אמר הנשיא טראמפ על מנהיגי המשטר בטהרן. ליתר דיוק ? הם לא חושבים כמונו. מה שנתפס בעיניים מערביות כהרתעה, לא בהכרח נחשב כך אצל קיצוני האסלאם. מה שנדמה לחלקנו כאיומים מילוליים הוא תוכנית עבודה של האויב, והתוקף שלה אינו מוגבל.

פורסם במקור ראשון בתאריך 17 ביולי 2026.

*הדעות המובעות בפרסומי מכון משגב הן על דעת המחברים בלבד.